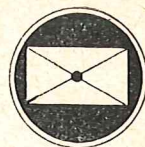

norsk FILATELISTISK TIDSSKRIFT

TIDSSKRIFT
FOR FRIMERKESAMLERE
Utgitt av NORSK FILATELISTFORBUND

REDAKTØR: JARLE O. STENS DAL
Redaksjonens adr.: Postboks 46, Høvik

NR. 2

FEBRUAR 1952

11. ÅRG.

UTGAVEN TIL MINNE OM HELLIG OLAV

Av Alfred Birch.

(Artiklen er basert på forfatterens studiearbeider som ble belønnet med J.P.S. pokal på MembersDay 1948.)

Oversatt fra «The Stamp Lover» av J. Østbye.

Til minne om Hellig Olavs fall på Stiklestad for 900 år siden ble det gitt ut en serie på 4 merker den 1ste april 1930. (S. G. 219/222.) Av grunner som Det norske Postverket kjenner best til, ble de fire merkene med tre forskjellige motiver framstilt ved tre forskjellige trykningsmetoder. 10 og 20 øre som har samme motiv (Hellig Olav), ble utført i boktrykk, 15 øre (Nidarosdømen) i offset, og 30 øre (Hellig Olavs død) ble utført i koppertrykk.

For en som studerer de forskjellige trykningsmetodene, ligger det her et lite problem. Kanskje ble merkene bestilt i siste liten og leveringstiden forkortet fordi trykkeriene kunne trykke dem parallelt på de tre forskjellige måtene. Men hva som enn var grunnen, ble resultatet meget tilfredsstillende for granskeren, som bare behøvde å kjøpe en serie for å få merker framstilt etter tre forskjellige metoder. Jeg har ikke tenkt å beskrive de tre tryk-

Type 5.

ningsmåtene, da de uten tvil er vel kjent for leseren.

De boktrykte 10- og 20-øres merkene har ikke vært av videre (filatelistisk) interesse for forfatteren, men det betyr ikke at det ikke er noe som kan oppdages.

15 øre offset har en morsom, liten varietet idet merke nr. 2 i arket har «ØRF» i stedet for «ØRE», men det må ikke forveksles med et annet merke hvor E'en i ØRE er skadet og ved en overfladisk be-

traktning lett kan forveksles med ØRF-varianten. Som i mange andre tilfelle hvor en finner en tydelig avart, er som vanlig en annen feil eller mangel ved frimerket som er like konstant som avarten, og slik er det også i dette tilfelle, slik at hvis denne konstante feilen finnes sammen med avarten ØRF, står en uten tvil overfor den ekte varieteten, hvis den ikke finnes, er det bare den skadde E'en. Feilen som en finner sammen med ØRF, er en hvit flekk i den svarte skyggen i nederste hjørne av den firkantete rammen som omgir bildet av Nidaros-omen, og som en ikke finner på noe annet merke.

Så kommer vi til det siste, men slett ikke det minst interessante merke i serien, nemlig 30 øre koppertrykk, som foruten å være et kunstverk, byr en mye av filatelistisk interesse. Det er signert P. N. Arbo, og det er sjelden en finner et merke med en slik detaljrikdom som dette, som forestiller slagmarken på Stiklestad 1030, angrepet på kongen og hans død.

Olav II Haraldson ble kalt Hellig Olav eller Olav Digre. Han ble født i 995 og var sønn av Harald Grenske. Olav var konge over Norge fra 1015 til 1028 og er Norges nasjonalhelgen.

Frimerket måler $33\frac{1}{2} \times 21\frac{1}{2}$ mm., d.v.s. det er omtrent dobbelt så stort som de vanlige norske merkene, og følgelig er det mindre enn 100 merker på den halve platen. Som for tidligere frimerker består platen av to halvdeler, men her er det bare 50 merker på hver halvdel, ti vanrette rader, hver på 5 merker.

Bare 3 av Norges merker til den tid hadde hatt denne størrelsen, nemlig de tre merkene i jubileumsserien fra 1914, og rammen på disse minner en del på det merket som behandles her. Målene er forskjellige, og ordet ØRE er utelatt på de førstnevnte, de er de eneste alminnelige frimerkene i Norge til dato som mangler benevning.

Det er ingen angivelse — som platenummer eller marginaler — som kan si en hvilket halvark en står overfor, men det er avgjort minst to store blokker, da det forekommer konstante avarter som ikke er å finne på det komplette ark I som jeg har hatt anledning til å undersøke.

Det er 6 distinkte platefeil, som jeg i mangel av noen bedre betegnelse vil kalle retusjer fordi de minner om det.

Det eiendommelige ved disse retusjer er at de alle seks finnes to ganger på arket.

Hvis arket deles vannrett finner en den samme retusjen på det samme stedet i hvert av de halve arkene. En slik oppdagelse tyder på at man laget en blokk svarende til et halvt ark, og at den så ble gjentatt en gang til den andre halvparten. Med andre ord : Først ble det laget en hovedplate på 25 merker. Hvert ark (A og B) ble laget ved gjentakelse to ganger, platen ved fire ganger (Halvark A1, A2, B1 og B2).

Forfatteren har aldri hatt anledning til å se det andre arket (A) helt, men av blokker og striper finner en at sammensetningen ville være den samme som i ark B når en følger retusjene, men andre (sekundære) forandringer viser at de hører til ark nr. 2.

Den tydeligste sekundære feilen er varianten «den hvite rotte», et navn som kanskje vil kalle på smilet, men det er en konstant varietet, som har vist seg å være meget nyttig (ark A).

Leseren vil uten tvil forundre seg når jeg nå skal beskrive de såkalte retusjer, men da de er vanskelige å beskrive og enda vanskeligere å illustrere, håper jeg på tilgivelse for å ha ventet med dem så lenge og således snur opp ned på vanlig praksis.

Dette frimerket er så godt utført at det formodentlig er umulig å type alle for å plate dem, så jeg er redd vi må være tilfreds med å finne retusjene i blokker og striper og bygge opp platen på den måten, og da det bare er 25 merker å plate (d. v. s. svarende til et halvt ark som ble gjentatt to ganger), skulle det ikke være vanskelig å finne nok blokker etc. til oppplating uten å type hvert enkelt merke. Forfatteren har på denne måte vært i stand til å rekonstruere begge halvarkene (A og B).

Det er nå klart at platen er bygget opp av 25 typer gjentatt to ganger i horisontale felter (5 x 5) som nevnt nedafor — med unnskyldning for dem som ikke er beskrevet :

- Type 1. Linjer i øverste kant utafor tegningen.
 » 2. Meget liten flekk i kanten under 9 i 1930.
 » 3. Graveringsfeil i rammen til høyre.
 » 4. Svakt punkt øverst i høyre ramme. (Se 15).
 » 5. Liten retusj nederst t.v. og h. i rammen.
 » 7. — — — — —
 » 8. Øverste høyre hjørne retusjert og danner en U.

Type 6.

Type 8.

Type 10.

Type 24.

Type 25.

Type 9. — — — — —

- » 10. Større retusj i rammen nederst t. h.
- » 11. Fargeflekk i venstre kant over O i OLAVS.
- » 12. Svakt hjørne nederst t. h. og fargeflekk i underkant i rammens v. bue.
- » 13. — — — — —
- » 14. En loddrett linje sammensatt av tre flekker i underkant til høyre for O i 1930.
- » 15. Svakt punkt øverst i h. ramme (se 4).
- » 16. Graveringsfeil nederst i venstre ramme og retusj i samme ramme like foran grunnlinjens hjørne.
- » 17. Svak underramme i venstre bue.
- » 18. — — — — —
- » 19. Loddrett linje på kanten parallelt med høyre ramme og over TA i STIKLE-

STAD og kort skrå fargelinje i kanten over den loddrette streken i P i POST.

Type 20. De små loddrette linjer under RGE i NORGE, som skulle være mellom ytre og indre ramme, mangler.

- » 21. Øverste delen av venstre ramme delt og graveringsfeil i høyre hjørne i det framstikkende feltet i bunnrammen under NORGE.
- » 22. — — — — —
- » 23. — — — — —
- » 24. Liten retusj nederst i høyre ramme, kort fargelinje mellom ytre og indre venstre ramme i høyde med overkant av 1930.
- » 25. Retusj i nederste høyre hjørne som får underkanten til å stikke på utsiden av den loddrette høyre ramme.

Ark «B»

				5
6		8		10
			24	25
Arkets delelinje				
				30
31		33		35
			49	

Platens innretningspunkt

Platens innretningspunkt

Trykkplatene ser slik ut:

Ark B						Ark A						
Typer	5	4	3	2	1	Typer	5	4	3	2	1	
	10		8		6		10		8		6	
	15	14		12	11		15	14		12	11	
	20	19		17	16		20	19		17	16	
	25	24			21		25	24			21	
Platens innretnings- punkt	5	4	3	2	1	Platens innretnings- punkt	5	4	3	2	1	Platens innretnings- punkt
	10		8		6		10		8		6	
	15	14		12	11		15	14		12	11	
	20	19		17	16		20	19		17	16	
	25	20			21		25	24			21	

Som en kan se av det som er nevnt ovafor, er det nok av tydelig gjentatte typer over hele arket til at en kan bygge opp halvarket av blokker og striper, skjønt tydelige typer er lette å plukke ut blant enkelte merker, er det helt ugjørilig å plate det halve arket så lenge 6 merker ikke lar seg type. Skjønt det er klart at de alle passer inn i mønstret, vil det kreve et enormt studiearbeid — hvis det da i det hele tatt er mulig — å type dem alle. Den fullendte framstillingsmåten har tatt fra oss muligheten til å finne feil.

Forfatteren har vært så heldig å ha par,

blokker og striper nok til å overvinne denne vanskeligheten så han har vært i stand til å plate opp hele arket, og hvis han ikke hadde hatt dem, hadde han av ren nødvendighet måttet type de andre seks.

En vil legge merke til at alle feil som hittil er notert, finnes langs kantene eller i rammen og ikke på selve bildet.

En kunne ha ventet at det skulle ha vært en enten bredere eller smalere vannrett marg mellom merkene der hvor de to halve arkene er satt sammen, men de er umulig å skille den avstanden fra en annen.

Ved overføringen fra hovedplaten til trykkplaten, var det nødvendig å ha to «ledepunkter» på en linje der hvor overkanten av nederste halvdel skulle være og utafor den loddrette rammelinjen på 1. og 5. merke, som vil bli det 26. og 30. merke i arket.

Disse ledepunktene på trykkplaten gjør en i stand til å skjelne merke nr. 26 fra nr. 1 og nr. 30 fra nr. 5.

Et annet ledepunkt er også med i spillet, men det tilhører hovedplaten og finnes utafor venstre loddrette kant og ble plasert der da hovedplaten ble satt. Dette punktet er omkring $6\frac{1}{2}$ mm fra underkant av merket, mellom, men nærmest den første L i HELLIG.

En oppsummering viser at 30 øre :

- a) ble trykt i to halve plater (ark) à 50 merker.
- b) ark A og B er laget over en grunnplate på 25 merker i 5 rekker à 5
- c) retusjene ble gjort på grunnplaten, og de ble reproduisert på begge halvdel-er av begge ark.

Hvis noen av leserne har hele ark 30 øre, ville forfatteren være glad over å få studere dem, da det kunne øke eller bekrefte den kunnskapen en alt har om merket.

I tillegg til «den hvite rotte» finnes mange andre sekundære feil på begge de halve platene, og arkene kan holdes fra hverandre ved identifikasjon av disse feilene, men forfatteren ville foretrekke å sette opp en liste etter å ha fått bekreftelse ved studium av et helt ark A.

NR. 17, 2 SKILLING POSTHORN 1872

Av C. A. Daae.

Under et kåseri i O.F.K. den 4. februar 1952 nevnte jeg ganske en passant at jeg mente at vår store, og vel også største forsker av Norges frimerker, Johs. Jellestad, hadde gjort seg skyldig i en liten feiltagelse når han mente at 2 sk. nr. 17 i gråblå farge forelå i en tidlig og en sen trykning. Denne bemerkning fra min side avstedkom en stille hoderysten fra de som skulle forstå seg på de eldre utgaver av våre frimerker, og deres reaksjon kunne være naturlig nok.

Men for mitt kåseri hadde jeg ikke forberedt meg til å forsøke å føre en bevislinje for min noe dristige bemerkning. Derfor vil jeg heller få lov til å føre den via tidsskriftets spalter. Det er mitt håp at jeg ikke gjør meg skyldig i altfor mange feilslutninger, — og jeg vil nevne at mine kilder er «Norges Frimerker 1924» samt særtrykk nr. 2 av N.F.T.: Johs. Jellestads «Skillingsmerkene».

Hva som i første omgang vakte min interesse og som fikk meg til å gruble over disse problemer, det var den av Jellestad nevnte *manglende taggingsnål* på en del av skillingsmerkene i posthornutgaven. Det vekket meg, for Jellestad sier at 1, 3, 4 og 7 sk. kjennes med denne feil. (Bare nål nr. 2 fra venstre i den vannrette tagging opppe og nede er det vanlige.) Imid-

lertid har jeg selv mange eksemplarer av 2 sk. med samme feil, og dermed begynte jeg å stille meg selv spørsmål: Har Jellestad hatt så lite materiale av 2 sk. at han ikke har funnet forekomsten på disse? Har han for en vesentlig del hatt materiale av den gråblå, og da sannsynligvis i helark? Selv har jeg jo aldri funnet feilen på de gråblå, og hadde den fantes på disse, da måtte vel Jellestad ha funnet den?

Mitt utgangspunkt er altså at de manglende taggingsnåler finnes på eksemplarer i den ultramarine (blå) fargen, visstnok i alle fargens nyanser. Den finnes ikke på 6 sk. nr. 20 og heller ikke på 1 sk. nr. 16 plate II, hvilke begge er trykt i 2nen trykningsperiode. Altså kan man gå ut fra at taggingsmaskinen er reparert i mellomtiden, og at alle disse taggingsfeil må søkes i første periode, i hvilken jo for øvrig også *alle* 2 skillingene skal være trykt.

Videre: Taggingsfeilen finnes på 7 sk. nr. 21, hvilke ifølge «Norges Frimerker» side 69 ble trykt i juli—august 1873. I august 1873 sluttet første trykningsperiode. (2nen periode begynner først i juni 1875.) De siste av 3 sk. nr. 18 fra første periode ble levert i mars 1873. Nå har både 7 sk. og 3 sk. samme taggingsfeil. Altså må man ha lov til å slutte at disse

taggingsnåler har manglet i maskinen fra mars til august måned. Men så har vi den lyse blågrønne 1 sk. nr. 16, og som ifølge Jellestad ble trykt først, altså fra november 1872. Denne 1 sk. har også taggingsfeilen, og dermed skulle man ha lov til å anta at feilen har bestått fra senest november—desember 1872 til august 1873.

Ifølge «Norges Frimerker» ble det først trykt 1 million 2 skillingmerker. Gjennom skrivelse av 30. oktober 1872 fikk trykkeren ordre om å lage 2 millioner til av disse. Det er meget lite sannsynlig at noe nytt opplag av 2 skillingmerkene kan være blitt ferdig før det første opplag av 1 sk. nr. 16 forelå i november 1872, og noe behov for 2 sk. fantes ikke som gjorde en hastig trykning av disse nødvendig. Det skulle således være tillatelig å slutte at det er trykt bare én million 2 sk.merker før de manglende taggingsnåler opptrer. Som også Jellestad sier, må det regnes som fastslått at den første ordinære trykning av 2 sk. er foretatt i gråblå farge, (avstempling kjent 14/11 1872). Og det har for meg vært umulig å finne et merke i gråblå farge med manglende taggingsnål i de horisontale rekker. Men det har heller ikke for meg vært mulig ved studier å finne grunnlag for Jellestads slutning at det foreligger to vidt atskilte trykninger i gråblått i det at farge og gummi er forskjellig, og heller ikke i det at det skulle være noen regel at de lysere nyanser viser et påfallende mere uklart trykk. Utvilsomt er en del av første trykning mørkere, og de ubrukte mørke jeg har sett, er forsynt med mørkere gummi. Men jeg synes ikke at det kan tjene som bevis for at hele første trykning er det. Men det kan være sannsynlig at fargen har vært noe mørkere i første halvdel av første trykning. Jeg har således funnet relativt mange mørk gråblå blant de merker med nytt stempel som jeg har gått igjennom, og som altså har tilhørt restbeholdningen.

Det er også kommet et nytt veiledende moment til etter at Jellestad skrev sin oversikt over skillingmerkene, nemlig oppdagelsen av de stående vannmerker også på 2 sk. Jellestad oppnådde å finne alle fire stillinger før han døde, men så vidt jeg har kunnet bringe på det rene, har ingen før meg funnet disse med nye avstemplinger. Ark med stående vm. har sikkert forekommet i restbeholdningen. Man kan muligens si at de fleste eksem-

plarer med stående vm. foreligger ubrukt, noen ganske få kjennes med nye stempler, og for øvrig slettes ikke mange med gamle stempler. Ved å reflektere over disse fakta fikk jeg første gang innskytelsen: Første trykning og restbeholdningen — der må det være en nøye sammenheng!

Første bestilling av 2 sk.merker var altså på 1 million. Selv Jellestad har ikke funnet at det har vært foretatt noen forandringer i platen, og det skulle ikke finnes noen grunn for at det er gjort noe større avbrudd under trykningen av første opplag. Min antagelse er altså at hele dette opplag er trykt i gråblå farge. Det er levert fra april 1872, og er kommet i bruk fra november samme år. Man har tatt av dette første opplag ved utsendelse til postkontorene inntil det nye opplag kom fra trykkeriet (muligens ikke før i juli—august 1873), og deretter er alle de gråblå blitt «liggende underst i haugen», — de er ikke kommet for en dag igjen før de senere ultramarine (blå) var nesten oppbrukt. Og da de gråblå så kom fram i dagens lys igjen, så var det for å gjøre den beklemmende oppdagelse at de nå hadde fått den nedverdiggende betegnelse: Restbeholdning.

— — —

Dette siste avsnitt burde jeg ha omredigert før det nå sendes i trykken. Jeg finner allikevel å burde la det stå uendret for å vise linjene i de konklusjoner jeg etter hvert er kommet til. For etter at ovenstående var skrevet, viser det seg at man må anta at de gråblå ikke er «kommet» underst i haugen, men at de tvert imot er henlagt som utilfredsstillende. (Muligens fordi de gråblå under datidens dårlige belysning kunne forveksles med avblekede 4 sk. (?), og vel også på grunn av relativt dårlig papirkvalitet. Kan det kanskje tenkes at også gummien har vært utilfredsstillende, og at de kjente ubrukte med gul gummi har vært omgummiert?)

Og nå bringer «den store linje» meg fram til et av våre mest interessante merker, nemlig den sjeldne prøyssisk- eller grønneblå nr. 17. Som man vet finnes det noen sjeldne kartonger med fargeprøver av 1, 2, 3 og 4 sk. posthorn. På disse har 2 sk. i prøyssisk blå farge, og noen ganske få ark av 2 sk.merket i nøyaktig samme farge er også blitt utsendt og anvendt. Man har visstnok alltid trodd at disse kartonger var fargeprøver fra tiden før man gikk i gang med trykning av de an-

gjeldende frimerker. Men det er det de sannsynligvis ikke kan være. Den 23. oktober 1871 innsendtes regning for trykkstempler til 3 og 4 sk., og dagen etter forelå prøvetrykk av disse. Regning for stempler til 2 sk. kom den 1/3 1872 (trykning påbegynt i april), og man må ha lov å anta at stempler til 1 sk. neppe er laget før i oktober—november 1872. (Trykning påbegynt i november.)

Som tidligere nevnt kjennes den gråblå 2 sk. avstemplet 14/11 1872, og nesten alle eksemplarer som jeg har sett med gamle stempler, har vært stemplet i 1873 (bare ett i 1874). Men — de prøissisk blå som jeg har sett, har alle vært stemplet i 1874!

Linjen synes ikke vanskelig å følge, og kan vel eventuelt sikkert bevisføres ved studier i Postverkets arkiv. Vi ser av «Norges Frimerker» at det klages over papiret i begynnelsen av første trykningsperiode. Frimerkene har ikke vært tilfredsstillende — og idet Departementet kommer med sin nye bestilling, datert 30/10 1872, — blant annet på 2 millioner av 1 sk.merke som da skulle trykkes for første gang, — da hadde man sikkert utbedt seg fargeprøver også. Og det synes nærliggende at det er omkring denne tid at kartongene er laget. Og da er det nok samtidig trykt noen prøyssisk blå prøveark med den forhåndenværende plate. Og disse ark er så utsendt til poststedene sammen med de senere trykte ultramarinaktige dypblå, som man også finner brukt fra begynnelsen av 1874. Muligens har ikke trykningen av disse sistnevnte og de noe lysere nyanser foregått tidligere enn en gang i april—august 1873. Noe behov for å fremskynde trykningen har det ikke vært, bortsett da fra at man kan ha ønsket å avløse de gråblå hvis den nye sterkere farge ble mere vellykket. Om de henved 3 millioner ultramarine og blåaktige 2 sk.merker er trykt i en relativt fortløpende trykning, det har jeg ikke kunnet fastslå, men det er ikke usannsynlig. Men det synes klart at de lysultramarine (blek blålige) nyanser er de som er trykt sist. (Et par nokså kraftige oppgraveringer i OR i NORGE har jeg funnet bare på de i lys farge.) Trykning av 2 sk. nr. 17 ble avsluttet i august måned 1873.

Altså: Gråblå merker er brukt i slutten av 1872 og i hele 1873. (Bare ett merke i annen farge, lysultramarin, har jeg

sett brukt i 1873, Christiania 25/9 1873, altså kort etter avsluttet trykning.) I begynnelsen av 1874 kommer så i bruk ultramarinaktige dypblå, de lysere nyanser samt de prøyssisk blå.

Til ytterligere bestyrkelse av antagelsen om at alle de gråblå tilhører første trykning skal jeg anføre: På de gråblå merker har Jellestad funnet bare én uvesentlig platefeil som han kaller «Fargete LL i SKILLING (merke nr. 39 i arket, type 9), foruten den mere påtagelige platefeil som det synes som om han har funnet på alle farger: De ganske små LL i SKILLING (merke nr. 25 i arket, type 6). Selv har jeg ikke hatt helark å studere, men jeg har fått ta ut av en større blokk av de gråblå ett eksemplar med de små L'er. Så vidt jeg erindrer satt det som merke nr. 4 eller 5 fra høyre i blokken, og må således antas å ha vært merke nr. 25 i arket. Men L'ene på dette eksemplar er på langt nær så små som på de eksemplarer jeg har (og har sett) av den ultramarine fargen. Dette bestyrker min tro på at de gråblå er trykt først. Den av Jellestad nevnte platefeil på merke nr. 39 har jeg bare sett på et merke i dyp ultramarin farge. Kan det foreligge en misforståelse ved Jellestads henvisning til b-fargen (som han jo har anført foran de to gråblå «trykninger»)? Imidlertid, de ultramarine er visstnok de eneste hvor man kan påvise de tidligere nevnte oppgraveringer i NORGE. Disse farger synes således å måtte være fra siste stadium platen har vært benyttet, og de lyse nyanser altså aller sist.

Jeg kommer til følgende konklusjon: Første trykning av nr. 17 består av 1 million eksemplarer i gråblå farge. Vi ser av beholdningsoppgavene, gjengitt i «Norges Frimerker», at beholdningen av nr. 12, 2 sk. 2, er sunket fra 900 000 i oktober 1872 til 800 000 i 1888. De manglende 100 000 merker er sikkert utsendt i slutten av 1872, og de har dekket snaut et kvartals forbruk. Av de gråblå nr. 17 er det forbrukt 500 000, altså akkurat nok til å dekke et års behov, året 1873. Disse tall understreker og bekrefter mine avstemplingsstudier, — 1/2 million gråblå brukt i 1873, — 1/2 million beror som restbeholdning i 1888 av den første trykning (på 1 million).

Men nå kan man spørre: Hvor er det blitt av denne halve million gråblå med gamle stempler? Faktum er at jeg ved å

gjennomgå atskillige hundrer av nr. 17 med gamle stempler har funnet bare ca. 2 % i gråblå farge. Man kan vanskelig vite hvor resten har tatt veien, — men man må ha lov til å gjette. Dårlig papir og dårlig sentrering har sikkert bevirket en stor prosent av ikke helt prima kvalitet, og da nr. 17 gråblå alltid har vært en Askepott blant våre frimerker, så er sikkert mange eksemplarer forsvunnet i ovnen eller som massevare. Det er nok skjedd før vi fikk øynene opp for hva «gamle stempler» betydde, — og nå er de meget vanskelige å få tak i. Den gjenværende restbeholdning av ubrukte gråblå har hatt en ussel skjebne: Ca. 140 000 har en foraktet misjon som plassfylere i allverdens samlinger, mens 360 000 omkom ynkelig ved brenning den 20/2 1916. (Av restopplaget har muligens en ukjent andel vært av de ultramarine merker.)

Jeg finner liten grunn til å tvile på at de slutninger som er trukket ved disse studier kan være tilnærmelsesvis riktige. Men jeg skal være meget takknemlig for å få opplysninger og veiledning fra andre som måtte ha f. eks. avstemplinger som kan bevirke at studiet kan føres videre. Har f. eks. noen samler den prøyssisk blå nr. 17, og som ikke er brukt i Drammen, Horten eller Skien i 1874? Hvilken vannmerkestilling har Deres eksemplar(er), kjære samler? Finnes den prøyssisk blå med taggingsfeilen? — Gi en håndsrekning hvis De har et kvarter å avse! — Hjertelig takk.

Og så får vi antydningssvis «katalogisere»:

Første trykning: Brutto opplag 1 000 000, netto ca. 640 000.

- a. Mørk gråblå, ubrukt sjelden (med gul gummi), sparsomt forekommende med gamle stempler, finnes med nye stempler (1895—96—97?). Finnes med liggende og stående vannmerke. Platefeil?
- b. Lys gråblå, ubrukt alminnelig (lys gummi); brukt bare med nye stempler. Liggende vannmerke. Platefeil: (se ovenfor.)

Prøvetrykning for 2nen trykning: Fargeprøve:

Prøyssisk blå: Kjent ubrukt i få eksemplarer(?).

(Sterkt grønnblå): Brukt meget sjelden. Kjent 4 liggende vannmerkestillinger. Muligens 8—10 ark?

Annen trykning: Opplag 2 900 000 (fra samme plate som 1ste trykning).

Ultramarinaktig dypblå til blekblå i utallige nyanser. Ubrukt noe sjeldnere enn gråblå. De mørke nyanser oftest brukt med gamle stempler, de lyse også med nye. Liggende vannmerker. Finnes med taggingsfeil, samt platefeil og oppgraveringer (som nevnt tidligere).

Denne oppstilling synes å være i harmoni med den saktelige bedring i kvaliteten av det papir som er benyttet.

— — —

For de som måtte ha materiale av for eksempel 3 sk. og 4 sk., er der sikkert rike muligheter for interessante studier. Man vil sannsynligvis finne at 3 skillings 2nen (eller 3dje) trykning i første periode har funnet sted i april—mai 1872, og der vil de stående vm. finnes (altså samtidig som på 2 sk.). Og 3 sk. mattrosa på gullig papir og 4 sk. fiolett på samme papir burde begge være fra slutten av første periode. (Muligens henholdsvis mars og juli—august 1873?) Men er det da en misforståelse med opplagstallene for 4 sk. på blålig papir? Plate II skulle vel være fra første trykningsperiode, mens Justus Andersen og Jellestad mener at den er fra annen. Muligens skulle det være mulig å bevise at plate II er fra juli—august 1873. Hvorfor sier «Norges Frimerker» at nr. 19 ble levert helt til august 1873, når den samtidig kan berette at hele første periodes opplag var beholdning pr. oktober 1872? Nr. 19 plate II skulle kunne finnes med taggingsfeilen, og det må være på denne plate Jellestad har sett den. På plate I og III skulle feilen ikke kunne finnes.

— — —

Nå gjenstår for meg bare å rette en hjertelig takk til de som har overlatt, lånt eller vist meg sitt materiale av frimerker, og som derved har muliggjort mine streiftog på Filatelias ennå skyggefulle stier.

Oslo, den 9. februar 1952.

C. A. Daae.

PS.

Etter at min ovenstående artikkel var sendt til trykkeriet er jeg ved et lykkelig treff kommet i besittelse av et merke som fullt ut beviser min antydning om at nr. 19, plate II, må være fra første trykningsperiode. Angjeldende eksemplar har

(Forts. side 30, nederst.)

Troms Filatelistklubb feirer i år sitt 25 års jubileum og vil som et ledd i festlighetene avholde en Nord-Skandinavisk frimerkeutstilling i Tromsø i tiden 27. til 30. august.

Utstillingen er åpen for alle samlere fra Nord-Finnland, Nord-Sverige og Nord-Norge samt medlemmer av Troms Filatelistklubb som måtte bo utenfor nevnte landsdeler. Det vil dessuten bli en del innbudte samlinger. Utstillingen vil bli holdt i Arbeiderforeningens lokale, hvor det er plass for 100 rammer (1600 albumblad). Anmeldelse må skje innen 31. mars. Avgiften pr. ramme blir kr. 6.00, og ingen kan få mer enn 5 rammer (80 blad). Der konkurreres i følgende klasser:

- A. Norge.
- B. Sverige, Finland.
- C. Europeiske land utenom A—B.
- D. Oversjøiske land, kolonier og mandatområder.
- E. Generalsamling.

Det norske postverk vil opprette eget postkontor ved utstillingen, hvor posten blir stemplet med utstillingens spesialstempel. Der vil også bli utgitt et minneark uten frankeringsverdi. Arket er trykt på kunsttrykkpapir og gjengir i blått bunntrykk utstillingseblemet og påtrykt 30 øre Nordkapp 1930 utgaven. Arket er forsynt med utstillingens spesialstempel. Pris pr. ark kr. 1.00.

Formannen i Troms Filatelistklubb i jubileumsåret er herr Margido Stausbøll. Formann i finanskomiteen: Erling Bangsund. Formann i utstillingskomiteen: Arnold Schytte Ødegaard. Formann i festkomiteen: J. Hager Johansen. Nærmere opplysninger om utstillingen kan fås ved henvendelse til en av ovennevnte herrer.

Utstillingen og festlighetene (bl. a. båt-tur til det tidligere tyske slagskip «Tirpitz») er lagt opp etter samarbeid med vennskapsklubben i Luleå.

† H. Vold-Johansen.

Avdelingssjef Harald Vold-Johansen, «Samlerluka»s tidligere sjef, avgikk plutselig ved døden natt til 15. februar, bare 58 år gammel.

Hans bortgang vil vekke stor og oppriktig sorg blant Norges filatelister. Som sjef for «Luka» kom han i kontakt med svært mange innen våre rekker, som alle vil bevare erindringen om en service som ble ydet, ikke bare av plikt, men også av interesse. Han var selv samler og var i 1927 med blant stifterne av Troms Filatelistklubb, og av Oslo Filatelistklubb hadde han vært medlem i over 25 år.

Vold-Johansen var ikke av den typen som stakk seg fram. Han var rolig og litt tilbaketrukket, men alltid elskverdigheten selv, og han sparte seg ikke når det gjaldt å oppfylle samlernes mer eller mindre merkelige ønsker. Det vakte beklagelse da han sluttet i «Samlerluka» for igjen å gå inn i det aktive postarbeid som bestyrer av St. Hanshaugens postkontor i Oslo.

Alle som kom i personlig berøring med ham, alle som fant veien til hans kontor i postbygningen, vil bevare minnet av hyggelige pratetimer om vår hobby — minnet om hans gode smil og hans lune humor.

Fred over hans minne.

St.

NR. 17, 2 SKILLING POSTHORN 1872.

(Forts. fra side 29.)

taggingsfeilen, og det er avstemplet Christiania 17.9.1874, altså nesten et år før annen trykningsperiode begynner. — Men hva da med opplagstallene?

Oslo, den 14. februar 1952.

C. A. Daae.

POSTHORN 1872-1875

1 Skilling.

Av F. Walter-Johannesen.

Kunngjort i sirkulære av 21. mai 1873. Bestilt hos P. Petersen, Oslo, i skrivelse av 30. oktober 1872. 2 millioner merker i henhold til kontrakt av 10. juli 1871. — Merkets nøyaktige utsendelsesdato ikke kjent. Den tidligst kjente avstempling som man kan holde seg til, er 28. august 1873.

Tegningen til frimerket ble utført av arkitekt v. Hanno. Motivet posthorn med krone omgitt av ovalbånd, teksten NORGE øverst og verditeksten underst. I hvert hjørne et vinget hjul. Tegningen med en del endringer i detaljene vedtatt av departementet. Originalstempleet levert av Philip Batz, København. Stempleet av stål uten verdiangivelse. Det store verditall i midten var løst og kunne skrues inn. Verdiangivelsen i ovalbåndet manglet.

Trykningen er i boktrykk og utført av P. Petersen, Oslo. Trykkstemplene fremstillet i *elektropi*. Over stålstempleet ble preget en kontramatrise i bly, og i denne ble på galvanisk vis felt et kobberbelegg. Etter 12 fellingier fikk man 12 kobberklisjeer, og i hver av disse ble gravert verdiangivelsen. På den måten fikk man 12 forskjellige graveringstyper. Disse 12 kobberklisjeer ble loddet sammen til en 12-blokk, som dannet *moderklisjeen* for de fellingier som trengtes til stemplene til trykkpplaten på 100 stykker. — Da der trengtes ca. 20 reservestemplar, var det nødvendig med 10 fellingier av 12 blokker. Stemplene i fellingene ble så skåret fra hverandre og påstått fot. 12 graveringstyper i et antall av opptil 10 av hver ble

således fordelt vilkårlig i trykkplaten. De 12 typer tilsvarer da følgende antall i de to plateoppsetninger som er påvist:

Pl. I: 1/9 - 2/8 - 3/4 - 4/9 - 5/8 - 6/10 - 7/9 - 8/8 - 9/10 - 11/6 og 12/9.

Pl. II: 1/7 - 2/8 - 3/3 - 4/9 - 5/10 - 6/10 - 7/9 - 8/7 - 9/10 - 10/10 - 11/8 og 12/9.

Den sjeldneste type må sies å være type 3, som bare fins 4 ganger i pl. I og 3 ganger i pl. II.

Taggingen er $14\frac{1}{2} : 13\frac{1}{2}$, og der forekommer av og til uregelmessigheter som «dobbeltagging» — «diamanttagging» — «feiltagging» og «manglende taggingsnål», såkalte «brede tagger». Vertikalt par i pl. II ubrukt kjennes utagget mellom merkene.

Merkestørrelsen er 17×21 mm, men kan variere en del på grunn av forskjellig papirkvalitet. Avstanden mellom merkene svinger mellom $2\frac{1}{3}$ og $2\frac{3}{4}$ mm.

Papiret ble levert av Bentse Brug i henhold til kontrakt av 30. juni 1871, og der skulle leveres «370 Ris à 500 Blade». Hvert blad skulle ha en bredde av $8\frac{5}{12}$ tommer og høyde $10\frac{5}{6}$ tomme og være forsynt med minst 100 vannmerker (posthorn), avpasset slik at der i regelen kommer ett vannmerke på hvert frimerke.

I den første trykning var papiret tynt og dårlig limt. Fargen og gummien slo lett igjennom, hvorved der oppsto transparente merker (merkebildet synlig på baksiden). Det første papir var svakt blåligtonet (3 skill) — senere tykkere og hvitt, siste levering til dels gullig papir.

Vannmerket i pl. I a og b og i pl. II er så vidt en vet kun kjent i de vanlige 4 liggende stillinger. Papiret ble forsynt med vannmerke ved hjelp av en såkalt «Dandyrull» — en sylinder forsynt med metallformer (posthorn). Når metallposthornet ble presset ned i det våte papiret, fremkom vannmerkene.

Gummien vanligvis tynn, men fins også tykk gul (7 sk., pl. II).

Fargene fins i flere distinkte nyanser. I pl. I a (første trykning) har en først den lyse blågrønne med fint, klart trykk. Pl. I b (første trykning) mørk blågrønn,

3	4	5	2	6	7	2	8	8	1
9	9	6	1	10	11	4	1	10	1
10	5	2	3	9	5	3	12	4	1
11	11	7	7	9	5	1	5	6	12
2	9	1	8	9	10	4	9	12	5
1	6	6	4	12	9	10	8	7	11
7	4	9	6	12	6	11	7	8	12
8	7	5	4	11	6	7	2	12	8
2	1	8	7	10	2	10	11	9	2
4	5	6	12	5	10	12	6	3	4

Typefordeling. Plate 1.

10	7	5	2	11	2	6	2	11	8
6	6	9	1	4	2	4	1	2	12
12	7	10	8	1	12	11	3	1	12
8	11	4	9	8	2	4	1	7	11
9	11	5	9	11	3	6	4	12	4
5	12	4	7	5	8	2	8	6	10
10	6	7	12	1	5	10	9	7	10
6	9	5	6	9	8	9	7	3	10
4	12	9	5	4	7	5	1	10	10
7	5	6	6	9	5	12	11	10	2

Typefordeling. Plate 2.

som kan variere henimot fargen på pl. I a. I pl. II er fargen mattere og virker kaldere enn i pl. I, hvor fargen virker varmere. Betegnes som gulgrønn, men varierer fra helt lys gulgrønn til mørkgrønn med til dels meget uklart trykk.

Avarter: Noen egentlige avarter kan ikke sies å finnes i dette merke, selv om man har 12 typer som er delvis forsynt med ekstra kjennetegn, som er platefeil oppstått i moderklisjeen og som går igjen i alle merkene av vedkommende type.

Typene i seg selv er til dels vanskelige å bestemme. Man må venne seg til å se forskjellen i de enkelte bokstavformer, bokstavenes innbyrdes avstand, størrelse, stilling og helning. Likedan ordet og bokstavenes posisjon i forhold til vingene i merkets nederste venstre hjørne.

Kjennetegn: Type 2 har en hvit linje fra posthornet og ned mot E i EEN. Den såkalte Harrison hairline.

Type 4 har brudd på indre ramme i ø. v. hjørne (ikke alltid synlig).

Type 7 har et lignende brudd i ø. v. hjørne.

Type 8 har fargeflekk i n. h. hjul.

Type 10 har hvit flekk i posthornet ved foten av 1-tallet.

En hel del av stemplene i plate I er brukt også i plate II. Flere konstante platefeil i plate I går således igjen i plate II, dog på nye steder i arket.

1. E.E.N, hvitt punkt i EEN, i plate I nr. 43 — i plate II nr. 18.
2. Liten N i Norge, plate I nr. 2. I plate II fins 2 slike varianter — nr. 53 og nr. 81.
3. «Perle» på posthornet til høyre for kronen i plate I nr. 76 — i plate II nr. 59.
4. Hvitt punkt etter SKILLING i plate I nr. 90 — i plate II nr. 4.
5. I plate II nr. 46 fins en veritabel «Cracked Plate», en brest fra ø. h. hjørne nedover gjennom E i NORGE og inn i det skraverte felt.
6. Hvit strek i første E i EEN — nr. 68.

I tillegg hertil kommer i plate II oppgraverte typer i vinger og sjallstykker. Av 1 skill fins P. Petersens første prøve-trykk på litograferte kartonger — 200 × 142 mm — 2 merker på hver kartong. — «Specimen» påtrykk fins og er funnet også i rød farge på 1 skill. Merket er også kjent med riststempel.

Fortegnelse: Det samlede opplag plate I og II er 4 683 800. «Gode frimerker», trykt fra november 1872 til august 1873, 2 183 800. Neste trykning og levert 8. juni 1875 (plate II) 2 500 000.

Den 9.—10. april 1888 ble ved kontrakt restbeholdningen av skillingmerkene overdratt til W. Collett. Denne kontrakt ble opphevet i begynnelsen av 1903. Ved opp-

telling av restbeholdningen i 1888 fantes av 1 skilling (lyse) 600 458 stykker.

Selv etterat Colletts kontrakt var opphevet, var der adgang hos frimerkeforvalteren for publikum til å kjøpe av den daværende beholdning — inntil sommeren 1905.

Med hjemmel i lovbestemmelse av 12. mai 1888 ble det den 25. januar 1908 — ifølge kongelig resolusjon — meddelt at skillingsmerkene fra 1. april 1908 opphørte å gjelde som frankeringsmiddel.

Høsten 1913 var restbeholdningen av 1 skill 12 900 stykker, som ble samlet solgt underhånden.

Litteratur utenom håndbøker og kataloger:

- Harrison — Philatelic Record.
Stoebe — Die Briefmarken von Norwegen.
N. V. B. H. — Nordisk Filatelistisk Tidsskrift 1914 (s. 165).
Ukjent — Nordisk Filatelistisk Tidsskrift 1922 (s. 6).
J. Jellestad — Nordisk Filatelistisk Tidsskrift 1924 (s. 30, 65, 125).
Benj. Goodfellow — P.J.G.B. 1924 (Vol XXXIV, s. 107, 116, 130). Oversettelse av J. Jellestads artikkel.
H. Opheim — Norsk Filatelistisk Tidsskrift 1944 (s. 152).
J. Jellestad — Norsk Filatelistisk Tidsskrift 1944 (s. 195).

O.F.K.S “NYE” STEMPELKATALOG

Av Johan Lyder von Tangen.

Styret i O.F.K.s redegjørelse tvinger meg til tilsvare: Jeg har den største og ærbødigste respekt for signaturen A. O., men hva denne sak angår må det være meg tillatt å stille det spørsmål: Hvorfor lot ikke redaktøren katalogen anmelde av en aktiv stempelsamler?

Jeg er helt uenig i at et møte i O.F.K. burde være det rette forum, det må nok bli N.F.T., — det gjelder en offentlig publikasjon, og jeg formoder at ikke alle stempelsamlere er medlemmer av O.F.K., — og hvordan med de gitte opplysninger og rettelser?

Vedr. O.F.K. styres opplysninger om utgivelsen og omkostningene hermed, må jeg i tillegg til min forrige artikkel gjengi av herr Thune-Larsens brev til meg av 11/2 1951: «O.F.K. har allikevel av rent filatelistiske grunner ønsket å ta risikoen ved å gi ut dette noget tunge stoff (brevhusene). Omkostningerne dreier seg om et par tusen kroner. For å forsøke å få lidt igjen binder O.F.K. tillegget i ett bind sammen med restopplaget ca. 1000 stk. av 1941 katalogen.» (Fremhevet av meg.) Og så omkostninger til klisjeer: hvilke klisjeer?

Jeg kan ikke finne at O.F.K.s styre har gitt meg tilstrekkelig svar og at der blir uhyre lite tilbake av min kritikk. — Noe videre svar har jeg ikke bruk for. Man bruker uttrykket «skoleeksempel» — ja, denne «nye» katalogen er et skoleeksempel på hvordan en stempelkatalog ikke skal være.

Hva nå stempelet MEL angår har jeg for meg Johs. Jellestads skriftlige svar på en del spørsmål som ble stilt ham i oktober 1947 om dette stempel. Svaret kan sammendras slik: J. J. hadde eid merket for ca. 20 år siden, hadde utlånt det til N. N. (navn oppgitt), men ikke fått det tilbake. Hadde ikke notert stempelets dato og årstall, men mente det var på 20 m/m visstnok V, at stempelet var på brevstykke, sterkt og ikke tvilsomt, så forvekslinger med MELØ, HOMMELVIG, MELDAL osv. syntes utelukket. Det var liten antiqua. Merkets farge var ikke sterk, slik at det vanskeliggjorde å tyde stempelet. Kunne ikke huske om tallene var sten, antikva eller blandet. Han mente at det gjaldt MEL i Telemark. Mot-takeren N. N. sier han ikke vet hvor det er, og Stian Sanness vil ikke høre om at det er sett.

Hva jeg her har referert, kan herr redaktøren eller O.F.K.s styre få bekreftet som riktig av herr dommer Otto Maalstad.

Med hensyn til min kritikk, om den er berettiget eller ei, kan jeg vise til muntlige og skriftlige uttalelser jeg har fått. Jeg tillater meg å gjengi et par (der er også fra utlandet): «— og har jeg med den største interesse lest Deres artikkel. Jeg synes De var meget moderat i Deres kritikk. Jeg er fullt enig med Dem. De „opplysninger og rettelser” som følger etter Deres artikkel, var også meget interessant.» «Det er vel uødvendig å nevne at jeg fullt ut deler Deres syn når det

gjelder bedømmelsen av den „nye” stempekatalogen, og det samme syn tror jeg også alle andre stempelsamlere har.» «Deres kritikk av stempekatalogen ble ikke godt mottatt av O.F.K. Det har vist seg tidligere også i forbindelse med kritikker av Norgeskatalogen, at O.F.K. blir lett støtt på mansjettene.» «Er så enig med Dem, sunn og god kritikk må alle kunne tåle, selv de „største” eksperter.» «Likte heller ikke tonen i utredningen fra O.F.K.s styre.» «O.F.K.s sørgelig berømte stempekatalog.»

Til O.F.K.s styres lille bemerkning om meg «også» fra Bergen, vil jeg av hensyn til leserne av artikkelen svare med den opplysning, at både A. O., F. C. M. og jeg selv er medlemmer både av B.F.K. og O.F.K.

Min avslutning på forrige artikkel, hvor jeg kommer inn på *Håndboken*, blir oversett, men den sak blir dog allikevel den viktigste for *alle* samlere.

Så et par rettelser: Side 162 skal være SOGNDALS POSTAABNERIE, side 163 HVIDSTEEN — og på samme side er sprunget over nr. 104 som ikke kjent av 3-rings nr.stpl. på nr. 4. Og så HMRFST — HMBRG rett slik.

Så får jeg vite at min artikkel har vært oppe til diskusjon i O.F.K. og hvor det av Styret ble bebreidet meg (og tatt til unnskyldning for Styret) at jeg (i mars) ikke hadde sendt objektene inn til påsyn og at man ellers leilighetsvis hadde fått meldinger om ukjente stempler, men at man aldri tok hensyn til annet enn det som virkelig var forevist. Til dette kan jeg svare, at jeg aldri har vært anmodet om å sende inn mine objekter, og jeg må gjen ta og understreke at *herr T.-L. ikke engang erkjente mottakelsen av mine opp tegnelser*. Alle mine stempler er kontrollert av annen samler som kan sine ting. Man må ha tillit til samlere utenfor Oslo også, iallfall må man ha krav på det når man er flere om bedømmelsen.

Det ble på samme møte i Oslo påtalt — og med rette — at O.F.K.s styre hadde fått anledning til å svare meg i samme nummer av Tidsskriftet (ordet sensur var blitt benyttet). Dette ble bl. a. bortforklart med at redaktøren hadde anmodet meg om å trekke min artikkel tilbake. Med dette forholder det seg slik: Redaktøren foreslo meg i brev av 21/9 å utsette offentliggjørelsen av artikkelen inntil videre, da han visste at O.F.K.s styre hadde

tatt seg meget nær av herr Moldenhauers kritikk og at det ville være klokt om jeg først så hva O.F.K. svarte på den kritikk før jeg offentliggjorde min. — Jeg svarte omgående at jeg hadde forelagt saken for flere samlere her, som alle var enige med meg, at min artikkel *måtte* komme i septembernummeret. Jeg fremholdt for redaktøren at det jo gjaldt opplysninger og rettelser og kritikk over dårlig hastverks arbeid, og at artikkelen som lovet måtte offentliggjøres straks *av hensyn til samlerne*. Og jeg fremholdt at sunn kritikk er av det gode, og tar man det for personligheter, tydet det på dårlig samvittighet. Men redaktøren nevnte ikke et ord til meg om at han hadde vist eller ville vise min artikkel til O.F.K.s styre før den ble offentliggjort og at han lot Styrets svar komme i samme nummer. Jeg undrer meg på om dette siste kan betegnes som vanlig god presseskikk.

Jeg tror det ville være bra for vår hobby om O.F.K.s styre ville legge av den arrogante måten å svare annerledes tenkende på.

Og før jeg endelig avslutter denne artikkel (jeg skal ikke belemre herr redaktøren mere hva denne sak angår) vil jeg benytte anledningen til igjen å nevne *Håndboken*. *Jeg tror det vil vise seg nødvendig at forbundet omgjør en tidligere fattet beslutning slik at redaksjonskomiteen etter hvert kan offentliggjøre Håndbokens artikler i Tidsskriftet, ellers tror jeg det blir smått bevendt med nye medarbeidere.*

Bergen i november 1951.

*

Herr von Tangens artikkel kom for sent til desembernummeret, og ved en beklagelig misforståelse er den først kommet inn i dette nummer.

*

De som har ydet de viktigste bidrag i denne diskusjon, nemlig F. C. Moldenhauer, Johan Lyder von Tangen, Dan Thune-Larsen og Oslo Filatelistklubbs styre, har den 2/2 1952 hatt et fellesmøte i Bergen og blitt enige om at saken hermed skal falle — idet de alle beklager den vending den har tatt.

*

Redaktøren avslutter hermed denne diskusjon.

DE-NO-FIL

ETTERBETRAKTNINGER

Ved Dan Thune-Larsen.

(Fortsatt fra nr. 12/51.)

Det var for øvrig ni Norgesamlinger som fikk bronsemedaljer. Disse tilhørte i katalogens rekkefølge: B. O. Bendixen, Alesund, Nils Olsen, Feiring, Stoffer Line, Grimstad, Alfred Birch, England, Johan Havstad, Grimstad, Erling Wold, Oslo, Hans I. Jacobsen, Oslo, Christian Berg, Ring, og Carl H. Pihl, U.S.A. Blant disse fremheves Alfred Birchs studiesamling av 30 øre Hellig Olav 1930. Herr Birchs studier som i sin tid ble offentliggjort i «The Stamp Lover», er lite kjent her i Norge. Jeg hører med glede at hans artikkel nå skal komme i Norsk Filatelistisk Tidskrift. Stoffer Line har nedlagt et stort arbeid på vannmerkestudier og viste dette i en utmerket samling.

I klasse «B — Øvrige Norden» var det mange imponerende samlinger. Jeg nevner:

Gustaf von Möller, Skottorp, Sverige. En fremragende samling Finnland, utgaver 1856—82, som vakte stor og berettiget oppsikt. Samlingen ble tildelt Oslo Filatelistklubbs ærespremie for utstillingens beste samling.

Herbert Dieden, Malmö. En nydelig samling Sverige ustemplett. Merkenes glimrende kvalitet og den flotte oppsetning gjorde at jeg mener denne samlingen burde fortjene titelen «utstillingens vakreste».

Georg Menzinsky, Stockholm. En finfin samling ustemplette svenske båndmerker 1920—1938. Samlingen var sterkt spesialisert og belyste den tekniske fremgangsmåten ved fremstilling av stålgravyrmerker.

Aage Biering, Oslo. En imponerende spesialsamling Sverige fra 1855 og til i dag. Det er nesten utrolig at det eksisterer en så stor samling Sverige i norsk eie. Samlingen består av hele 12 bind. Blant det som var stilt ut på De-No-Fil la man kanskje særlig merke til Bierings rikholdige samling av skilling bancomerkene.

Av de her nevnte fire samlingene fikk de tre første forgylt medalje — mens Biering fikk diplom for forgylt medalje,

idet han allerede hadde oppnådd forgylt medalje for sin Norgessamling.

I klassen «Øvrige Norden» ble det delt ut hele ni sølvmedaljer og to diplom for sølvmedalje. Blant disse var det mange glimrende samlinger, som vel grenset opp mot høyere premiering. Jeg nevner i katalogens rekkefølge: L. Westren-Doll, Sverige, en fin samling Finnland før-filatelistiske brev, vakkert satt opp. Karlo Lindskog, Danmark, en helt utmerket samling Grønland, sterkt spesialisert. Rainer Ahonius, Finnland, finsk feltpost 1918—1944, en flott spesialsamling. Filip Tillman, Sverige, en veldig interessant samling før-filatelistiske svenske brev. Curt Haij, Sverige, en stor samling svenske poststempler, på brev fra før frimerkets tid, og på merker fra 1855—72. S. A. Graae-Rasmussen, Danmark, en imponerende samling Danmark 4 sk., som fikk juryens spesielle lykkønskning. Hugo Sjöberg, Sverige, utdrag av en komplett samling svensk helpost, som ga et helt utmerket inntrykk. H. Schultz-Steinheil, Sverige, stillet ut en helt ypperlig spesialsamling svenske stempler; samlerens innsats på området taler jo for så vidt for seg selv. R. King-Farlow, England, viste en flott samling danske essays, prøve-trykk, fargeprøver og nytrykk. Leo Lindner, Finnland, spesialsamling Tammerfors, og Eigil Rathje, Danmark, en fin samling finsk helpost.

I denne klassen ble det delt ut 5 bronsemedaljer og ett diplom for bronsemedalje. Jeg nevner her spesielt Mogens Juul, Danmark, og Vladi Marmo, Finnland, som fikk medaljene for sine utmerkete studier av henholdsvis Danmarks stålstukne merker, og Finnlands løvemerker 1930—51.

I klasse C — Europeiske land utenfor Norden — var det langt større forskjell mellom toppsamlingene og de øvrige. Her var det fire samlinger som skilte seg ut, nemlig:

Jan Poulie, Holland. En fantastisk flott samling av Hollands første utgave, inneholdende over 4500 eksemplarer. Denne samlingen konkurrerte sterkt med von

Möllers om å bli kalt utstillingens beste samling.

Jacob Engel, Danmark. En aldeles nydelig samling Slesvig-Holstein. Vel en av de største i verden på dette område, hvis ikke den største.

Aage Reddersen, Danmark. To helt fremragende eksponat Spania og Gammeltyske stater. Det er en fryd for øyet å se slike vakre samlinger som herr Reddersens, med store sjeldenheter i toppkvalitet.

Disse samlingene tok de forgylte medaljene i denne klassen. Det vil si Aage Reddersen fikk medaljen for Spaniasamlingen og diplom for forgylt medalje for de Gammeltyske statene.

I denne klassen fikk 8 samlinger sølvmedalje, og videre 7 samlinger diplom for sølvmedalje. Av dette strøk *Eigil Rathje*, Danmark, av gårde med én sølvmedalje og tre diplomer for sølvmedalje — for Lombardo Veneto, Sicilia, Kirkestaten, og Donau-dampskipsselskapet. Alt sammen ypperlige samlinger som kjennetegner denne førsteklasses filatelist. Ja, jeg tror jeg vil betegne Rathje som «vidunderbarnet» i nordisk filateli, enten han nå vil like en slik betegnelse eller ikke. Thoralf Kahrs, Oslo, viste en meget pen og interessant samling Tyrkia og Levant. Jules Palm, Danmark, en utmerket Sveitssamling, Richard Boyer, Danmark, aldeles nydelige samlinger Holland og Belgia, F. C. Svendsen, Bergen, en god Frankrikesamling, Harry Walli, Finnland, en stor og god forskningssamling Estland. Sigurd Pedersen, Bergen, fikk også sølvmedalje for sin fine Irlandsamling, og Mauritz Hauge, Tønsberg, for sin imponerende Ungarnsamling. Jan Poulie, Holland, fikk diplom for sølv for sine samlinger Latvia og Russland, og L. Westren-Doll for Sardinia og Russland.

Det ble i denne klassen også delt ut 8 bronsemedaljer og 4 diplom for bronsemedalje.

I klassene D, «Selvstendige oversjøiske land», og E, «Kolonier og mandatområder», var konkurransen mindre, og det ble ikke delt ut noen forgylt medalje. Det ble 5 sølvmedaljer, til Niels Nielsen, Danmark, for en meget god Japansamling, Oscar Engholm, Danmark, for en utmerket Perusamling, J. G. Worm-Hansen, Danmark, for Mexico — en interessant samling, G. Lundegaard Nielsen for en fin Uruguaysamling, og Jack Nielsen,

Trondheim, for en meget flott Chinasamling. — Diplom for sølvmedalje fikk Aage Reddersen for sine samlinger Brasil og Tyske kolonier, Eigil Rathje for spesialsamling Chile inntil 1867, og Engholm for Guatemala. Det ble videre delt ut 6 bronsemedaljer og ett diplom for bronsemedalje i disse klassene.

I klasse for temasamlinger var det to som skilte seg ut. Jarle O. Stensdal fikk bronsemedalje for sin vakre samling Internasjonale organisasjoner. Denne samlingen er vel for øvrig en blanding av specialsamling og temasamling. Videre fikk E. Lundell, Finnland, medalje for sin vakre samling Sportsfrimerker.

I juniorklassen var det ikke meget å rope hurra for. Vi hadde for en del år siden en separat juniorutstilling, hvor samlingenes nivå og kvalitet lå langt over det som nå vistes på De-No-Fil. Dette skyldes vel formodentlig at juniorenes interesse er blitt mindre i de senere årene, men det er trist å måtte konstatere at det ikke har vært fremgang hos juniorene i de senere årene.

Den store deltakelsen fra de øvrige nordiske land gjorde sitt til å gjøre De-No-Fil til en vellykket utstilling. Av premielisten ser man jo også at svært mange av medaljene gikk til våre naboland. Man bør gratulere Oslo Filatelistklubb med den utmerkete utstillingen, og håpe at de samme krefter som nå har arbeidet så godt, vil sette alt inn på å gjennomføre en internasjonal utstilling her i 1955.

Til slutt vil jeg bare få beklage at et avsnitt var falt ut i den første delen som sto i nr. 12/1951. I æresklassen var dessverre omtalen av hoffjegermester G. A. Hagemanns strålende samling Dansk Vestindia, og Arnstein Berntsens kjente, flotte Norgessamling ikke kommet med, hvilket jeg meget beklager.

Dan Thune-Larsen.

75 ÅR

Murmester L. J. Gundersen, Oslo, fylte 75 år den 16. februar. Murmester Gundersen er et gammelt medlem av Oslo Filatelistklubb og hørte lenge med blant de «faste møtende». Det var særlig Norge nr. 1 han hadde kastet sin elsk på. Han har foretatt flere opp-platinger av dette merke, og en av dem er nå i Postmuseets eie. — Vi sender ham våre hjerteligste lykkønskninger.

nyheter

DANMARK:

I anledning av det danske redningsvesens 100 års jubileum vil der den 26. mars bli utgitt et nytt merke: 25 øre rød. Merket er tegnet av Viggo Bang og gravert av Bent Jacobsen.

FINNLAND:

Som en følge av portoforhøyelsene utkom den 18. januar en del merker i løvetypen i nye farger: 10 mk. tidligere brunlilla, nå grønn. 15 mk. tidligere fiolett, nå rød. 25 mk., nå blå. Denne siste verdi var tidligere den berømte vedhogger. Denne tegning benyttes nå på verdien 40 mk.

De merkeverdier som nå er overflødige, nådde følgende opplag:

7 mk. løve, rød,	51 mill.
8 » » grønn	2 »
10 » » brunlilla	28 »
12 » » rød	16 »
15 » » fiolett	30 »
25 » vedhogger	19,5 »

Den 15. februar utkom de 2 siste merker i Olympiaserien: 15 + 2 mk. grønn, fotballspillere. 25 + 4 mk. brun, sprinter. Opplaget er ikke begrenset.

ISLAND:

I februar og mars vil følgende merker bli utgitt:

1. Ordinære merker: 75 aurar, gul, traktor. Kr. 1.25, fiolett, tråler. Kr. 25.00, grå, parlamentsbygningen, Reykjavik.

2. Luftpostmerker: Kr. 1.80 grønn, Snæfellsjökul; kr. 2.50 grønnlig, Eiríksjökul; kr. 3.30 blå, Øræfajökul. Merkene er tegnet av den islandske kunstner Stefan Jonsson, og trykningen er utført av Thomas de la Rue & Co., London.

ISRAEL:

Som følge av portoforhøyelser vil følgende nye verdier komme i den alminnelige serie: 20, 35, 40, 45, 60 og 85 pruta.

Det er dessuten utkommet et nytt merke i den høye verdi av 1000 pruta — blått og lysegrått. Motivet er den 7-armede lysestake omgitt av de 12 stammers emblemer.

ITALIA:

Til minne om 150 års dagen for musikeren Vincenzo Bellinis fødsel utkom den 28. januar ett merke: 25 lire mørk grå.

Som et ledd i «Celebrazioni Vanvitelliane» utkom den 1. februar et frimerke: 25 lire grønn og lys brun, med bilde av det berømte Reggia di Caserta.

LICHTENSTEIN:

I «Maleriserien» vil der den 27. mars bli utgitt 3 nye merker: 20 rappen fiolett — portrett av Giovanni Girolamo Savoldo. 30 rappen gullig — Madonna av Sandro Boticelli. 40 rappen blå — Den hellige Johannes av Andrea del Sarto.

NEDERLAND:

I serien «Dronning Juliane» er kommet en ny verdi: 75 c. rød.

NORGE:

Et nytt aerogram 55 (+ 5) med røde og blå tverrstriper på kantene vil bli utgitt i slutten av februar — begynnelsen av mars. Merketegning som tidligere.

SAN MARINO:

Den 28. januar utkom en større serie til minne om Christoffer Columbus:

1 Lire, oransje og mørk grønn.
2 » rød og fiolett.
3 » fiolett og brun.
4 » lys blå og rødbrun.
5 » mørk og lys grønn.
10 » rød og svart.
15 » rosa og svart.
20 » blå og grønn.
25 » vinrød og brun.
60 » rødbrun og fiolett.
80 » grå og svart.
200 » grønnblå og blå.
200 » blå og svart — luftpost.

TSJEKKOSLOVAKIA:

I mars og april vil følgende merker bli utgitt: 8. mars: Til den internasjonale kvinnebevegelses dag ett merke — 1.50 kc.

21. mars: Til den internasjonale ungdomsdag tre merker — 1.50, 2 og 3 kc.

22. mars: Til minne om 100 års dagen for Otakar Sevciks fødsel, to merker — 2 og 3 kc.

28. mars: Til minne om Jan Amos Komensky (1592—1670) to merker — 1.50 og 11 kc.

11. april: Til ære for fascismens bekjempere tre merker — 1.50, 2 og 3 kc.

I april kommer også en serie på 3 merker: Propaganda for landbruket — 1.50, 2 og 3 kc.

TYSKLAND — Østsonen:

I anledning av de 3dje vintersportsleker i Oberhof utkom den 12. januar 2 merker: 12 pf. grønn — skiløper. 24 pf. blå — hopper.

ØSTERRIKE:

I anledning av 150 års dagen for dr. Karl Ritter von Ghegas fødsel utkom 27. februar et merke: 1 Sh. blågrønn.

Samme dag utkom et annet merke: 1.50 Sh. ultramarin med bilde av Josef Schrammel og utgitt i anledning av 100 års dagen for hans fødsel.

I anledning av «Frimerkets dag» vil der den 10. mars bli utgitt et merke: 1.50 Sh. + 35 gr. brunlilla.

Oversjø:

DE FORENTE NASJONER:

Denne institusjon vil i år utgi 2 minnemerker, det ene den 24. oktober, De Forente Nasjoners dag, det annet den 10. desember, menneskerettighetenes dag.

På det første merke vil det være en tegning av Operaen i San Francisco, hvor charteret for De Forente Nasjoner ble undertegnet i 1945. Begge merker vil være i 5 cent verdien og av blå farge.

FN's postkontor melder at der ble sendt ut 1 113 216 førstedagsbrev av den første serie på 15 merker.

SAMBANDSSTATENE:

Idet vi henviser til notisen under «Fra alle 4 verdensjører» i nr. 12/51, kan meddeles at man venter at følgende merker også vil bli utgitt i løpet av inneværende år:

Demningen ved Grand Coulee, Atlanterhavspakten, Avisselgerne, Det internasjonale Røde Kors, Nasjonalmonumentet ved Mount Rushmore, Ingeniørforeningens 100 års jubileum, 500 års jubileet for trykningen av Gutenbergs bibel.

Håndboken - Skilling-Posthornutgaven 1872/75

Undertegnede, som har påtatt seg oppdraget å skrive om denne utgaven til Håndboken, ville være takknemlig om alle som mener å sitte med opplysninger og materiell som kan være til hjelp ved utarbeidelsen, vil gi meddelelse herom — enten direkte eller gjennom Redaksjonskomiteen.

Bergen, den 28. januar 1952.

F. Walter-Johannessen,
Torvalmenning, 4, Bergen.

London-merkene overtrykt 17-5-43.

For de som har fulgt litt med i disse merkers historie, er det mange punkter som det kunne være verdt å komme nærmere inn på.

Merkene ble med regjeringens billigelse, i likhet med de andre London-merker, solgt til inntekt for motstandsbevegelsen, og at Postverket senere nekter dem frankaturgyldighet og setter dem i klasse med nazitidens verste okkupasjonsmerker, er uforståelig.

Disse merker, som også minner oss så meget om Norges kamp, hadde fortjent en bedre skjebne.

Det er merkelig å lese Postverkets siste melding om de overtrykte London-merker: «Merkene har ikke vært til salgs av Postverket og har aldri vært godkjent til frankering.»

Har Postverket helt glemt de ekstraordinære forhold som merkene ble utgitt under, såsom krig, eksilregjering og okkupasjon?

Postverket kunne vel ikke mene at merkene, som ble smuglet inn til Norge, skulle være til salgs ved norske poststeder under krigen; salget måtte jo helt naturlig foregå ad skjulte kanaler.

Postverket kan vel heller ikke ha glemt at merkene ble utgitt med den daværende regjeringens billigelse, for salg til inntekt for jagerfondet og motstandsbevegelsen.

Det ble ikke tatt noen reservasjoner mot at merkene senere skulle nektes frankaturgyldighet i Norge; hadde regjeringen ønsket en slik reservasjon, måtte den logiske følge bli at merkene ble påstempet «ugyldige til frankering».

Det er etter manges oppfatning en feil at merkene blir nektet frankaturgyldighet, så meget mer som merkene har sirkulert her i landet, var fri for frankering i ca. 16 måneder etter frigjøringen og er blitt benyttet til frigjøring av brev.

Rent filatelistisk sett må derfor merkene bli å betrakte som legale, og det skal bli interessant å følge deres videre skjebne.

Det er ellers mange spørsmål som en kunne ønske svar på med hensyn til disse frimerker, ikke minst juridisk.

R. J.

KRONERULLINGEN FOR KLISJÉFONDET

F. Walter-Johannesen, Bergen, har innbetalt kr. 5.00 og utfordrer herved:

Abr. Odffjell, Minde,
Bernt C. Middelthun, Stavanger,
Chr. M. Jacobsen, Egersund,
Jørgen Urdahl, Høp,
Bernhard Vagle, Sandnes.

Claus Daae, Oslo, har innbetalt kr. 5.00 og utfordrer herved alle som forsømmer å måle sine portomerker (uansett om de er utfordret tidligere). Se inserat og husk også på PM nr. 2 vis å vis nr. 9 a. Da forhåpentlig ingen vil føle seg utfordret, vedlegges kr. 25.00 for de fem som derved ikke kommer med i krone-rullingen.

N. Bungard, Oslo, har innbetalt kr. 5.00 og utfordrer herved:

Harald Andersen, Oslo,
Oluf A. Claussen, Oslo,
Bjarne Nissen, Oslo,
Carl J. Nordbye, Oslo,
Einar Øiseth, Oslo.

H. Hvistendahl, Oslo, har innbetalt kr. 5.00 og utfordrer herved:

Tellef Fjære, Oslo,
Trygve Sommerfeldt, Oslo,
Per Horgen, Oslo,
Anders Evensen, Oslo,
E. G. Spørck, Oslo.

B. Engesgaard, Oslo, har innbetalt kr. 5.00 og utfordrer herved:

H. Chr. Hansen, Lier,
Stian Sanness, Oslo,
Harald Gjessing, Drammen,
H. C. Christoffersen, Drammen.

Johan Havstad, Grimstad, har innbetalt kr. 5.00 og utfordrer herved:

Frank W. Jensen, Grimstad,
Th. Steen-Gundersen, Grimstad,
U. Kirkedam, Arendal,
Joh. D. Behrens, Kristiansand S.

En ny «Anonym» har innbetalt kr. 100.00 og venter på de 4 øvrige.

L. Mürer, Moss, har innbetalt kr. 5.00 og utfordrer herved:

O. Th. Urdahl, Fredrikstad,
Hj. Krogsvold, Sarpsborg,
Erling Stark, Moss,
R. Edfeldt, Moss,
Olav B. Torpp, Bergen.

Finn O. Arnesen, Oslo, har innbetalt kr. 5.00 og utfordrer herved:

Harald M. Aagaard, Oslo,
Alf E. Ellingsen, Oslo,
C. M. Henriksen, Oslo,
Ulf Johansen, Oslo,
Taubel Høveren, Oslo.

Ing. *Hilding Falk*, Sandviken, Sverige, har innbetalt kr. 5.00.

F. C. Moldenhauer, Bergen, har innbetalt kr. 5.00 og utfordrer herved:

Michael Elvsaas, Bergen,
Johan Lyder von Tangen, Bergen,
Harald Seiersted, Bergen,
Gerhard Kahrs, Bergen,
Hroar Grundtvig, Bergen.

Sigurd B. Johnsen, Kristiansand, har innbetalt kr. 5.00 og utfordrer herved:

Kaare Peersen, Kristiansand S.,
Doris Haugeland, Kristiansand S.,
Anton Nilssen, Mandal.

H. Sverdrup, Drammen, har innbetalt kr. 5.00 og utfordrer herved:

H. Wedel Jarlsberg, Tønsberg,
Mauritz Hauge, Tønsberg,
H. Chr. Hansen, Drammen,
Johs. Arnesen, Drammen,
E. Langerud, Drammen.

Bjarne Dahl, Trondheim, har innbetalt kr. 5.00 og utfordrer herved:

Aug. Skarstein, Sarpsborg,
John Brækstad, Trondheim,
Ernst Bach, Trondheim,
Leif Buchholdt, Oslo,
Walther Aasland Paust, Trondheim.

Arvid Gahr, Oslo, har innbetalt kr. 5.00 og utfordrer herved:

Enhver som er enig i at kunstige
førstedagsbrev er en utglidning av
filatelen.

Frank W. Jensen, Grimstad, har innbetalt kr. 5.00 og utfordrer herved:

O. Jarl Hansen, Kristiansand S.,
A. Bergh Thomassen, Kristiansand S.,
Hilmar Nilssen, Kristiansand S.,
Per Svendsen, Grimstad,
Anker Tveit, Grimstad.

E. B. Eriksen, Harstad, har innbetalt kr. 5.00 og utfordrer herved:

Erling Bangsund, Tromsø,
H. D. Johansen, Borkenes,
Odd Schneider, Harstad,
Sig. Mikkelsen, Harstad,
Kåre Hansen, Harstad.

Erling Mathiesen, Oslo, har innbetalt kr. 5.00 og utfordrer herved:

S. H. Nilsen, Nøtterøy,
Oscar E. Sørensen, Oslo,
Arne Harsvåg, Oslo,
Jon B. Christensen, Kolbotn,
Alf E. Ellingsen, Oslo.

Agnar Presterud, Tromsø, har innbetalt kr. 5.00 og utfordrer herved:

G. Meland, Bergen,
Odd Holtan, Tromsø,
Arnold S. Ødegaard, Tromsø.

NB! Oppfør 2 à 3 reservenavn for det tilfelle at noen skulle være utfordret på andre lister.

J U N I O R E N

Nr. 2

Redaktør: Arvid Gahr

1952

ANGAENDE FØRSTEDAGSBREV

Interessen for førstedagsbrev er stor over hele verden. Her i landet fikk den fart i seg under krigen. Noen hver av oss glemmer vel ikke så lett køene da Nordraak-frimerkene kom ut i 1942. Var det ikke over 80 000 førstedagsbrev som ble stemplet?

Under krigen hadde Postverket anledning til å stemple førstedagsbrev med et spesielt stempel, etter krigen har man skyldt på arbeidsmangel, en unnskyldning som utvilsomt ikke har meget i seg. Og med det har vel også interessen for å samle slike brev sunket, skulle man tro. Men ikke helt. Da Olympiafrimerkene kom ut, laget Skiforeningen en spesiell konvolutt og de som ville kunne putte konvoluttene i en bestemt kasse i Oslo. Deretter ble de stemplet i brevhuset i Holmenkollbakken. Ca. 30 000 førstedagsbrev ble stemplet, første dagen, andre dagen og tredje dagen, men med samme stempel. Og et brev som går for å være stemplet den første dagen, er ikke et førstedagsbrev når det er stemplet to dager senere. Eierne av disse Olympiabrevene kan ikke vite om deres er et virkelig førstedagsbrev.

Filatelien må ikke gli ut, og det gjør den etter min mening med førstedagsbrevene. Et virkelig førstedagsbrev blir kunstig hvis det stemples med et spesielt håndstempel — selv om dette kan lages aldri så morsomt. Nei, skal man samle førstedagsbrev, skal brevet være sendt på vanlig måte og stemplet av det vanlige maskinstempelet. Dette bør dog være utstyrt med en spesielle klisjé, — noe som Postverket meget lett kan arrangere.

Mitt råd til dere unge samlere er derfor dette: Sky slike spesialkonvolutter og spesialstempler når det gjelder førstedagsbrev. Gå inn for at et førstedagsbrev skal være stemplet på ganske vanlig måte av Postverket. Spesialkonvolutter bare fordyrer hobbyen, selv om slike konvolutter kan være aldri så morsomt laget. Det har bare ingenting med filateli å gjøre.

Skulle du mene noe annet, vel — ordet er fritt!

FRANKERINGSSTEMPLER

I denne forbindelse kan det være på sin plass å si noen ord om slike frankeringsstempler som store firmaer og institusjoner bruker. Skal man samle slike? Vel, her får enhver gjøre som han vil. Mange eiere av slike frankeringsmaskiner utstyrrer stempelet med reklame-klisjeer. Som en specialsamling kan man samle på slike avtrykk, det kan bli en ganske morsom samling. Men hvordan skal man legge an den? Å samle på hele konvolutter vil vel enhver forstå er vanskelig, det tar altfor stor plass. Men klipp i stedet av selve stempelet, helst med så god rand som mulig, og fest dem til albumbladene med vanlige hengsler.

Etter at ovenstående var skrevet, mottok jeg et brev fra De Forente Nasjoner i New York. Selv om FN har utgitt egne frimerker, må de jo bruke frankeringsmaskiner til all den posten de sender ut. Det er et meget morsomt stempel. Mellom steds- og portostemplene er FN's nye flotte bygning plasert. Helt til venstre ser vi jordkloden og ordene «Peace, Justice and Security for all». Slike stempler kan det være morsomt og interessant å ha i sin samling. De som gjerne vil skaffe seg stempelet, kan for eksempel skrive til «United Nations, Radio Division», og be om å få tilsendt det månedlige radioprogramheftet, som foruten detaljer om FN's radioprogrammer, også inneholder litt stoff om FN. Heftet for oktober 1951 inneholdt for eksempel stoff og bilder om FN's nye frimerker og FN's postadministrasjon.

SPØRSMÅL

- 1) Hva er en generalsamler?
- 2) Hva heter det motsatte?
- 3) Fra hvilket land er frimerker utstyrt med HELVETIA?
- 4) Holder du mange frimerker opp mot lyset, kan du se et mønster, på norske et posthorn. Hva kalles et slikt merke?
- 5) Og hvorfor bruker man slike merker?
- 6) Når kom verdens første frimerke ut?

- 7) Hva kalles det?
- 8) Hva er et provisorium?
- 9) Hva bruker du alltid når du skal ta i et frimerke?
- 10) Hvor mange frimerker har kvinner som motiv på norske frimerker?

LITT OM HENGSELET!

Når jeg har satt utropstegn etter overskriften, er det for å markere at nå kommer noe meget viktig. Ja, hengselet er i grunnen minst like viktig som vasking av frimerkene. I filateliens barndom hadde man ikke noe som het hengsler. Man limte merkene rett inn i albumet. Jeg har selv hatt en slik samling i mine hender, og jeg kan forsikre at noe hyggelig bekjentskap var det ikke. Hadde den opprinnelige eieren av samlingen enda brukt godt lim, kunne jeg bare lagt merkene i vann. Det var bare det at det var brukt sterkt gult lim, med det resultat at frimerkene fikk et sterkt gult skjær der hvor limet hadde vært. Intet vann kunne fjerne dette! Jeg behøver forsåvidt ikke trekke fram et så gammelt eksempel; da jeg begynte å samle i 1940, gikk jeg inn i en papirforretning og ba om frimerkehengsler. Jeg fikk også slike, noen utenlandske, men hengsler var det dog ikke. Det var en liten gummiert lapp med lim på begge sider. Og uerfaren som jeg var, spyttet jeg på den ene siden, plaserte lappen midt på frimerkets bakside, spyttet på den andre siden og plaseret merket i albumet. I begge disse eksempler satt jo frimerkene trygt og godt i albumet, men den moderne filateli er streng i sine krav.

Frimerket skal festes slik at det kan bøyes bakover uten at det blir ødelagt, slik at man kan undersøke baksiden av merket, f. eks. når det gjelder vannmerket, tynne steder m. m. Hengselet skal derfor festes slik: Øverst lager du en liten brett, hvis du da ikke har ferdigbrettede hengsler, som du kan be om i en frimerkeforretning. Så fukter du lett brettet på den ene siden, og bare der. Deretter fester du hengselet på frimerket, like under der taggene slutter. Så fukter du det motsatte hjørnet nederst og plaserer merket midt i ruten i albumet. En slik framgangsmåte har flere fordeler. Du kan altså brette merket bakover. Du får det også lett ut av albumet, hvis du skal bytte det ut for eksempel.

LESERNE SKRIVER

Per Reinsfelt fra Drammen var første mann som grep penn og papir. Han hadde bemerket mitt forslag om å komme med diskusjonsemner, og Pers forslag var:

Hvilket av de nye norske Olympia-frimerkene er penest?

Det er et godt diskusjonsemne, og jeg takker deg, Per, så meget. Men jeg håper du unnskylder meg når jeg utvider emnet:

Hvilket norsk frimerke er penest — og hvorfor?

Da blir rammen større, og det kan være interessant å høre dere unges mening om de frimerker vårt postverk har gitt ut i tidens løp. Kanskje blir det også en aldri så liten pekepinn for framtidige merker!

Ta fram dine norske frimerker en aftenstund, gransk dem nøye og send meg noen ord; adressen er *Anne Maries vei 20 — Blindern-Oslo*. Men fortell gjerne litt mer om hva du samler — og hvorfor. Det viktigste fra brevene vil komme her i bladet. Vil du ha svar på noe straks, legg da ved returporto.

Velkommen med brev!

Og så vel møtt i neste nummer!

Arvid Gahr.

Møtereferater fra FORBUNDSKLUBBENE

D'herrer Sekretærer bes sørge for å sende inn referatutdrag *omgående*. Referatutdragene må være *kortfattede*, og skal være redaksjonen i hende senest 5. i hver mnd. Sterkt forsinkede referater kan ikke påregnes inntatt.

STAVANGER FILATELIST-KLUB

Møte nr. 460 ble holdt tirsdag 22. januar 1952, ledet av formannen, S. Evensen. — Da klubbens lokale på Victoria hotell var opptatt, var kveldens møte henlagt til Bondeungdomslaget.

Formannen innledet med å ønske medlemmene velkommen, og minnet om

neste møte, som var årsmøte. Medlemmer som hadde noe de ville ha behandlet på dette, ble anmodet om å sende det til styret snarest. — Angående klubbens auksjoner mente dr. Berg at en burde overveie å sette ned auksjonsavgiften fra 12½ til 10 %, noe formannen lovet skulle bli gjort. — Det ble besluttet å kjøpe inn til klubben 1/2 ark 45 øre Kong Haakon blå, som nå ville bli en ukurant frankeringsverdi. — Resten av kvelden ble benyttet som byttekveld. Til stede var 18 medlemmer og 2 gjester.

K. T.

TØNSBERG FILATELISTKLUBB

holdt sitt 244. medlemsmøte i Grand Hotell tirsdag den 22. januar 1952. Formannen, H. Wedel Jarlsberg, som ledet møtet, ønsket samtlige vel møtt og et godt nytt år, med håp om fortsatt framgang for klubben og vår hobby. Det ble referert en del innkommet post og diverse sirkulærer. En henvendelse fra Norsk Filatelistforbund om en eventuell forhøyelse av forbundskontingenten vakte en del diskusjon. Etter innlegg bl. a. fra A. Bye og M. Hauge ble det overlatt styret å se nærmere på saken, og orientere medlemmene på et senere møte.

Ivar Bang og Eivind Solem, Tjøme, Olav Elan, Sandefjord, og Knut Herlin, Tønsberg, som var anmeldt til opptakelse på forrige møte, ble enstemmig innvotert som medlemmer fra 1. januar. Til opptakelse ble det videre anmeldt 3 stk. som ønsket å bli medlemmer.

Det forelå ikke noe spesielt på programmet til årets første møte, og de frammøtte satte stor pris på å få en helaften til disposisjon for bytting og faglig passiar, etterat samtlige først hadde hygget seg med en kopp kaffe og «grandiose» smørbrød.

Det var 21 medlemmer og 2 gjester til stede.

Bjarne Herlin.

OSLO FILATELISTKLUBB

Møte nr. 1309 ble avholdt mandag den 5. november 1951 i Oslo Handelsstand, under ledelse av formannen, Arnstein Berntsen. Til stede var 76 medlemmer. Formannen ønsket kveldens kåsør, Helge Reff, samt konsul Gert Meidell fra Nairobi, som var til stede i klubben for første

gang som medlem, velkommen. — Referat fra forrige møte ble opplest og godkjent.

Formannen la fram en katalog fra utstillingen «Frimärket ger» i Stockholm, Auksjonskatalog fra Scandinavian Coll. Club., New York, samt en del bytteønsker.

Helge Reff kåserte meget underholdende om «Numismatikk og filateli», idet han trakk fram de mange likhetspunkter mellom samling av mynter og frimerker, men han framhevet også de store vanskeligheter det var for en numismatiker, bl. a. valutaforholdene.

Berntsen takket Reff for det interessante kåseri og spurte om det ikke var en likhet til, nemlig om det ikke fantes festnumismatisk side, — hvortil Reff måtte innrømme at det var det, men ikke som i filatelien — da numismatikerne var for få.

Etter kåseriet rettet Skavang en forespørsel til Reff om noe av det nylig foretatte myntfunn i Trondheim ville komme samlerne til gode. På Reffs anmodning besvarte gravør Rui spørsmålet. Alle funn av middelaldermynter skal tilhøre de offentlige samlinger, ifølge gjeldende bestemmelser, men dette kan kanskje forandres når museene får nok. Berntsen nevnte hvor galt det i grunnen er at postmuseer, myntkabinetter og

kunstmuseer samlet ting i store mengder og sjelden lot dubletter komme ut til samlerne.

Stensdal spurte om det var noe galt med Tidsskriftet, idet han leste opp et svært lite hyggelig brev som forretningsføreren hadde mottatt fra en handler i Oslo. Brevet kritiserte sterkt Tidsskriftets redigering.

Berntsen takket for orienteringen og ba medlemmene uttale seg.

Daae uttalte at han satte stor pris på Tidsskriftet som sådant, men det var én ting som etter hans mening hadde skapt stor misnøye. Det gjaldt O.F.K.s redegjørelse om Stempelkatalogen i Tidsskriftets nr. 9/1951. Han syntes det var feilaktig at et innlegg (von Tangens) ble besvart allerede i samme nummer. Hans uttalelser, spesielt om den, form redegjørelsen hadde fått, ble av mange oppfattet som en sterk kritikk av styrets framgangsmåte i denne sak.

Skavang tilbakeviste Daaes påstand. Det lå intet odiøst i dette at svar på en artikkel sto umiddelbart etter innlegget. Det var en meget alminnelig og praktisk framgangsmåte, benyttet i mange aviser og tidsskrifter.

Formannen meddelte at styrets svar ikke gjaldt omhandlede innlegg, unntatt siste avsnitt av svaret, og uttalte videre at som rent privat samler ønsket han å si at Stensdals heller kunne kritiseres for at han var for velvillig innstilt og at Tidsskriftet ikke hadde blitt det det er, Skandinaviens beste frimerkeblad, uten Stensdals eksistens. Hans ord ble fulgt av en kraftig applaus, som viste at medlemmene var enig i hans syn på Tidsskriftet, hva også innlegg fra andre medlemmer, bl. a. Skavang, Reff og Meidell, tydet på.

Det utspant seg en meget livlig diskusjon om Daaes uttalelser med innlegg av Daae, Berntsen, Thune-Larsen og Thrap-Meyer, hvor også det forhold ble tatt opp at mange samlere holder forskningsresultater for seg selv — hvilket ble sterkt kritisert så vel av medlemmene som av styret. Diskusjonen resulterte i at Daaes kritikk ble tilbakevist, og Daae uttalte at han ville ha bedt om unnskyldning hvis hans innlegg kunne oppfattes som sterk kritikk av styret, hvilket ikke hadde vært hans mening. Under diskusjonen framkom også spørsmål om katalogkomiteen i det hele tatt ønsket opplysninger om nyoppdagelser og om slikt ville komme med i ny utgave. Det ble sterkt framhevet at katalogkomiteen og O.F.K.s styre ved flere anledninger hadde bedt om opplysninger og også oppfordret til samarbeid om katalogene, men sjelden hadde fått positiv støtte.

I. I. Jacobsen gjorde oppmerksom på at det som var blitt diskutert, ikke var en kritikk av Tidsskriftet, men av Stempelkatalogen og ting vedrørende denne. Han anbefalte at det etter hvert gjennom Tidsskriftet ville komme fram oppsett til en ny stempelkatalog.

I aftenens løp grep Gert Meidell fra Nairobi ordet og takket for formannens velkomstord og brakte en hilsen fra hans lille frimerkeklubb i Nairobi, hvis medlemmer gjerne ville komme i forbindelse med O.F.K., hvortil formannen svarte at O.F.K. også ville sette pris på det.

Per Widerøe.

Møte nr. 1312 ble avholdt mandag den 17. desember 1951 i forbindelse med det årlige julemøte, i Oslo Handelsstand under ledelse av formannen, Arnstein Berntsen.

Referat fra foregående møte ble besluttet ut-satt til første møte i januar.

To medlemmer var avgått ved døden: 163 ju-veler J. E. Thune og 555 direktør Haakon O. Christiansen, Trondheim. Formannen lyste fred over deres minne.

Berntsen talte litt om Håndboken og gjorde oppmerksom på at han hadde påtatt seg vervet som kontaktmann for Håndbokkomiteen for opp-takelse av bestillinger på Håndboken.

Møtet ble så avsluttet, og man gikk over til julekosten som smakte fortreffelig.

Berntsen holdt tale for dagen, og Skavang for damene.

Det var i år 4 medlemmer som oppnådde 50 års nålen:

Nr. 3, Hans B. Jeppesen, Oslo,	oppt. 7/1 1901
» 4, Wilhelm Røren, Oslo,	7/1 1901
» 5, Stian Sanness, Oslo,	1/4 1901
» 6, Oswald Tørjesen, Oslo,	14/11 1901

samt 15 som ble hedret med 25 års nålen:

Nr. 147, O. . Arneberg, Oslo,	18/1 1926
» 148, Aage Ditlev-Simonsen, Oslo,	18/1 1926
» 149, Kåre Luth-Hansen,	
Gardermoen,	15/3 1926
» 150, C. C. Eberhardt, Oslo,	12/4 1926
» 151, Evald Schau-Hansen, Oslo,	12/4 1926
» 152, Emil Wærnersen, Drammen,	19/4 1926
» 153, A. K. Bay, Oslo,	19/4 1926
» 154, Adolph Larson jr.	
Los Angeles, Cal.,	19/4 1926
» 155, Inge Alster, Oslo,	4/10 1926
» 156, H. Vold-Johansen, Oslo,	18/10 1926
» 157, Alf Eide, Oslo,	6/12 1926
» 158, Otto Bredal, Oslo,	6/12 1926
» 159, Magnar Marcussen, Tromsø,	20/12 1926
» 160, Kristian Fasting, Kr.sund,	20/12 1926
» 161, Emil Barca, Oslo,	20/12 1926

Av jublantene var alle fire 50 års medlemmer til stede, og av 25 års jublantene var følgende til stede: A. K. Bay, Inge Alster, H. Vold-Johan-sen og Alf Eide.

Formannen overrakte nålene og diplomene, og Wilhelm Røren takket på vegne av jublantene for utmerkelsen.

Etter den gode mat ventet kaffen.

Ved ordenspromosjon i «Den Glade Gauk» ble følgende medlemmer hedret under stor applaus: Oswald Tørjesen, Trygve Sommerfelt og fru Grøntvedt — derav Tørjesen med «Den Glade Gauk» i gull. *Per Widerøe.*

DRAMENS FILATELIST KLUBB

avholdt møte nr. 250 i Cen-tral Hotel mandag den 14. januar 1952. — Formannen, ing. Sverdrup, ønsket med-lemmene et godt nytt år, og han håpet på et riktig godt år for klubben. — Til dette møte var Drammens numis-matikere innbudt, og Sverd-rup ønsket de fram møtte hjertelig velkommen. — Etter at referat fra siste møte var opplest og ingen hadde noe å bemerke til det, ble ordet gitt til herr Helge Reff, som holdt et utmerket kåseri om filateli og numis-matikk.

Formannen takket herr Reff for at han kom hit til Drammen og holdt dette meget interes-sante kåseri i klubben vår.

Herr Dan Thune-Larsen omtalte i korte trekk arbeidet med Håndboken. Det er et stort arbeid som her er tatt opp, sa han, og alle vil jo gjerne at boken skal inneholde alt om frimerker. Til tross for at arbeidet var blitt atskillig forsinket, hadde han godt håp om at arbeidet ville bli fer-dig til 100 års jubileet. Det hadde meldt seg mange vanskeligheter med å få arbeidet utført så hurtig som ønskelig. Oppgavene var fordelt så godt som mulig, klubbmedlemmer var opp-fordret til å hjelpe til, men fremdeles mangler man medarbeidere i flere avsnitt. Den økonom-iske side av saken var heller ikke lett, og gjen-nom Tidsskriftet var det blitt rettet oppfordrin-ger om å forhåndstegne seg for Håndboken. — Herr Thune-Larsen kom også inn på et annet spørsmål i forbindelse med Håndboken, og det forbauset nok de fleste av tilhørerne, nemlig at det ikke er avgjort om boken skal avfattes på norsk eller engelsk. Få av medlemmene hadde vel vært inne på den tanke at vi skulle få denne håndboken med engelsk tekst, og noen av dem som allerede hadde tegnet seg for boken, reager-te straks mot dette.

Formannen takket herr Thune-Larsen for over-sikten, og han oppfordret flere medlemmer til å tegne seg for boken, som han sikkert trodde ville bli trykt på norsk.

7—8 medlemmer hadde tegnet seg til et kurs i teksting som formannen ville lede en aften. Sverdrup sa at datoen ennå ikke var bestemt, men han ville komme tilbake til dette senere.

EE.

Samler-annonser.

PRIS PR. LINJE KR. 0.75, MINIMUM KR. 4.00.

Danmark - Redningsvæsenet 100 aar. Leveres paa smuk silketrykt kuvert mod 1 intern. Svarkupon. Bestilling inden 18/3.
Jens Pedersen, Gl. Tistrup, Tistrup, Danmark.

Frankrike: bra utvalg i frimerker etter 1930 samt en del eldre. — Nyheter fra Frankrike, Tyskland, Island, Holland m. m. leveres rime-lig. Norske frimerker kjøpes eller tas i bytte.
P. A. Foldal - Ørstavik.

Stor samling engelske kolonier utstykkes. Send helst mankoliste med nr. etter St. G.
Erling Berg - Harbitz alleé 15, Skøyen, Oslo.

Til salgs nr. 94: kr. 1.50. Stemplet og ustem-pet. Pris for 4-bl. 60.— og 65.— × 4. Enkeltvis og par ÷ 15 %. Sendes mot referanser. For-utsetning: Tilbakesendelse eller betaling in-nen 3 dager. — *Dr. A. Berg, Stavanger.*

Jeg er kjøper av Norge nr. 1 til min typesam-ling. Har også typet byttemateriale om det foretrekkes. — *Aage Biering, Riisalléen 34, Slemdal, Oslo.*

Mikset kilovare fra mange land, bl. a. Belgisk Congo, U.S.A., Tyskland, Böhmen & Mähren osv., kr. 10.00 pr. kg + porto. Sendes pr. postopkrav. Liste over førstedagsbrev fra U.S.A. sendes på forlangende. Skriv:

Tom Kalleberg - Madserud allé 33, Oslo.

For 100-300 norske frimærker giver jeg samme antal i danske, finske eller svenske frimærker. — *ABITZ - Kaj Munks vej 14, Næstved, Danmark.*

Send meg Deres mankoliste over Finland, Estland og Sovjetsamveldet etter AFA eller Zumstein. Oppgi hvilke frimerker De har å bytte. Bedre merker mot bedre merker.

Erkki Borg - Orivesi, Finland.

Bytesförbindelse sökes. Länmar Sverige, Finland, Danmark begagnat. Önskar: Norge begagnat. — *Lars Werner - Hj. Brantingsgt. 3, Göteborg 8, Sverige.*

Frimärken säljes: 300 olika Sverige kr. 15.00, likvid i norske obeg. frimärken. Svenska, danska, finska och isländska frimärken enligt AFA med 30—70 % rabatt. Sänd mancolista.

Sven Ohlsson - Laholm, Sverige.

I want new stamps of Norway, Sweden, Finland and Danmark. I send same value Spain and Colonies new stamps. — *Rafael Martinez, Rodrigó de Triana 32, Sevilla, Spain.*

Söker Norge og Island mot Sverige og Finland. Send mankoliste. Basis: AFA og Zumstein. — *V. Säröla - Dalgången 12, Bromma, Sverige.*

Jeg er kjøper av Norge nr. 1 til min stempel-samling — i nummer, datum, d/s-avstpl. og håndskrevne. Gir gjerne samme merke i bytte.

Johan Lyder von Tangen - Boks 50, Bergen.

Til mine stempeksamlinger er jeg kjøper av Norge nr. 4, 8, 14, 18 og 10 øre stolpeskrift: nummer, datum, d/s-avstpl. og håndskrevne.

Johan Lyder von Tangen - Boks 50, Bergen.

Vi kan nå formidle abonnement
1952:

STAMPS, U.S.A. N.kr. 20.00
(3 år — N.kr. 50.00)

DANSK FILATELISTISK
TIDSSKRIFT N.kr. 7.50

SVENSK FILATELISTISK
TIDSSKRIFT, Stockholm, N.kr. 10.00

FRIMÆRKESAMLEREN,
København N.kr. 10.00

POPULÆR FILATELI,
Aarhus N.kr. 7.50

Send bestilling og betaling, eventuelt postgiro 692 68, snarest til

forretningsførereren,

F. C. SVENDSEN - Sportsdepotet,
Bergen.

STORBRITANNIA

Nr. S.G.	Nr. Yvert			
263	119	5/-	karmin	ubrukt 50/-
265	120	10/-	ultramarin	ubrukt £ 7
266	121	£ 1	grønn	ubrukt £ 10
266	121	£ 1	grønn	brukt £ 5
416	154	5/-	rosa-rød	ubrukt 37/6
417	155	10/-	matt grå-blå	ubrukt 47/6
403	156	£ 1	grønn	ubrukt £ 24
438	183	£ 1	svart	ubrukt £ 10.10
438	183	£ 1	svart	brukt £ 8
450/2	198/200	2/6, 5/-, 10/-	ny-gravering	ubrukt 90/-
476	224	2/6	brun	ubrukt 25/-
478	226	10/-	mørk blå	ubrukt £ 6
478 b	245	£ 1	brun	ubrukt 25/-
494	238	£ 1	blå	ubrukt 30/-
494	238	£ 1	blå	brukt 50/-

Vi har et usedvanlig fint lager av Storbritannia, og imøteser gjerne forespørsler for disse og alle andre utgaver. Vi skal med glede sende Dem utvalgssendinger.

H. E. WINGFIELD & CO.

392, Strand, London, W. C. 2, England.